

عنوان مقاله:

زهکشی کنترل شده؛ راهکاری مناسب از دیدگاه محیط زیست بمنظور بهبود کارایی آبیاری و افزایش بهره وری مصرف آب

محل انتشار:

پنجمین کارگاه فنی زهکشی و محیط زیست (سال: 1387)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

مجتبی اکرم - عضو هیئت اجرایی و مسئول گروه کار زهکشی کمیته ملی آبیاری و زهکشی ایران

فواد تاجیک - عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی

سینا اکرم - کارشناس ارشد آبیاری و زهکشی

خلاصه مقاله:

امروزه چنین پنداشته می شود که نگرش جامع به مدیریت آب و خاک و افزایش کارایی مصرف آب، می تواند گام هایی مهم در تأمین امنیت غذایی بحساب آیند. گفته می شود که تا سال 2030، برای تأمین غذا در کشورهای در حال توسعه، مقدار تولید اراضی فاریاب باید 80 درصد افزایش یابد (Fresco, 2002). افزایش با افزودن 80 درصدی منابع آب و کاربرد روشهای اصلاح ژنتیک در این فرصت کوتاه باقی مانده چندان امکان پذیر بنظر نمی رسد. امروزه بیش از 70 درصد آب بازیافت شده جهان به مصرف کشاورزی می رسد. در آینده ای نزدیک، رقابتی سخت برای استفاده از آب بمنظور شرب، صنعت و محیط زیست از یک سو و کشاورزی، از سوی دیگر، در خواهد گرفت. بر اساس برآورد یونسکو، به طور میانگین و در سطح جهانی تنها 45 درصد از آب مصرفی کشاورزی به طور مؤثر توسط گیاه مورد استفاده قرار می گیرد (Voltman and Jansen, 2003). تلاش های فراوانی که در چند دهه پیش در زمینه افزایش کارایی مصرف آب صورت گرفته نیز نتوانسته است منجر به کاهش چشمگیر در مصرف آب کشاورزی گردد. امید بر این است که زهکشی کنترل شده بتواند در نقاط مستعد، نقشی در افزایش کارایی مصرف و بهره وری آب داشته باشد. تا چندی پیش، هدف اصلی دست اندرکاران زهکشی، خارج کردن آب اضافی از زمین بود. بعبارت دیگر، بهبود بخشند، اثر بیشتری دارند. گذشت زمان، افزایش سطح اراضی فاریاب و متناسب با آن افزایش سطح زمین های زهکشی شده، نمایان شدن آلودگی های زهاب و گرایش بیشتر مردم به سوی حفاظت محیط زیست موجب شد که نظر بسیاری از پیشروان دانش و دوست داران محیط زیست نسبت به زهکشی منفی شود. امریکائیان تصمیم گرفتند که تالاب های زهکشی شده قبلی را دوباره به حالت قبل در آورند. اتحادیه اروپا، استانداردهای خود در این زمینه را بازنگری کرد و سخت گیری های بیشتری را پیشه کرد. هرچند اینکه، این نوشتار به این موضوع نمی پردازد که برآستی زهکشی دوستدار یا مخرب محیط زیست است، ولی باید اعتراف کرد که هنوز افکار عمومی جهان به سود توسعه زهکشی زیرزمینی پیش نمی رود. از این رو، نگرشی جدید به رسالت زهکشی ضرورت یافته است. امروز دیگر، وظیفه اصلی زهکشی، تنها خروج آب اضافی نیست، بلکه رسالت اصلی آن به مدیریت سطح ایستابی تغییر یافته است. از این رو تعریف جدیدی برای زهکشی ارائه شده تا بتواند نظر دوستداران محیط زیست را به خود جلب کند. بر اساس این تعریف، زهکشی فرآیند خارج کردن آب سطحی اضافی و مدیریت سفره آب زیرزمینی کم عمق از طریق نگهداشت بموقع آب و دفع بموقع آن و مدیریت کیفی آب برای رسیدن به منافع دلخواه اقتصادی و اجتماعی و حفظ محیط زیست است (بانک جهانی، Abdel Daiem et al, 2005). زهکشی کنترل شده یکی از روش هایی بود که می توانست چنین وظیفه ای را تحقق بخشد. به غیر از این روش، راه های دیگری نیز ابداع شد تا بتوان آنها را به عنوان روش های غیردوستدار محیط زیست تلقی نکرد. از میان این روش ها می توان به زهکشی زیستی 1، زهکشی خشک 2 و کاهش حجم زهاب با کشت متوالی گیاهان با مقاومت بیشتر به شوری 3 نام برد چنین پنداشته می شد که هر چه زهکشی ها بتوانند آب اضافی و ...

کلمات کلیدی:

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/115800>

